

Till socialminister
Jakob Forssmed
Socialdepartementet

Likställighet inför socialavgiftslagen för främjande av fysisk- och psykisk hälsa

Svenskt Friluftsliv är en ideell förening som organiserar friluftslivets ideella föreningar i Sverige och fördelar ett anslag om ca 97 miljoner kr från regeringen för att främja friluftsliv. Svenskt Friluftsliv har som mål att fler människor ska ha möjlighet att utöva ett aktivt friluftsliv, idag och i framtiden.

Frågan om likställighet inför socialavgiftslagen har drivits av Svenskt Friluftsliv sedan 2005. Frågan har prövats rättsligt vid ett par tillfällen med varierande utgång – oftast till friluftsföreningarnas nackdel. Friluftsförbundet, Region Väst drev frågan till regeringsrätten 1996 och fick därigenom avgiftsfrihet för ideella ledare. Skatteverket har sedan 2023 beviljat hela Friluftsförbundets verksamhet undantaget efter att Svenskt Friluftsliv drivit frågan om likställighet mot myndigheten.

Svenskt Friluftsliv är mån om att regeringen har en inkluderande syn på hälsofrämjande insatser och verksamheter. Friluftslivet har en viktig funktion i folkhälsoarbetet, Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer bör därför precis som Riksidrottsförbundet och Friluftsförbundet omfattas av undantaget.

Mångfalden i människors olika preferenser och möjligheter att uppnå ökad hälsa i ledarledda aktiviteter bör vara huvudfrågan för regeringen – inte hur vidare verksamheten anses vara idrottslig eller ej.

Med vänlig hälsning

Susanne Maarup
Ordförande
Svenskt Friluftsliv

Josefine Åhrman
Generalsekreterare
Svenskt Friluftsliv

Bakgrund/sammanfattning

Svenskt Friluftsliv är en paraplyorganisation för 27 ideella friluftorganisationer i Sverige som tillsammans har 1,8 miljoner medlemskap, varav minst 300 000 är barn och ungdomar. Tillsammans består organisationerna av närmare 7 000 lokala- och regionala föreningar.

Enligt dagens formulering av socialavgiftslagen är ersättning till en idrottsutövare från en ideell förening som är ansluten till Sveriges Riksidrottsförbund (RF) avgiftsfri om ersättningen från föreningen understiger ett halvt prisbasbelopp per år (29 250 kr år 2024). Likställda regler gäller för Friluftsförbundet, Region Väst efter ett beslut i regeringsrätten 1996. Övriga ideella organisationer som inte är anslutna till RF kan enbart ersätta sina aktiva upp till 999 kr och därutöver blir utgivaren skyldig att betala arbetsgivaravgifter. Detta medför ojämna och orättvisa förutsättningar att bedriva verksamhet.

Genom BDO Mälardalen skickade Svenskt Friluftsliv en dialogfråga till Skatteverket under 2022. Skatteverket konstaterar att det inte är klarlagt om samtliga medlemsorganisationer inom Svenskt Friluftsliv uppmuntrar till regelbunden fysisk aktivitet och bidrar till ökad hälsa på samma sätt som idrottsrörelsen ansetts göra enligt nuvarande lagstiftning och förordning.

Vidare skriver Skatteverket i sitt svar att verksamheter såsom jakt och fiske visserligen innehåller fysisk aktivitet, men kan enligt Skatteverket inte betecknas som idrottslig verksamhet och bör därför inte omfattas av avgiftsfrihet. Kort därefter ändrar Skatteverket sin bedömning och beviljar undantaget av sociala avgifter för ideella ledare i Friluftsförbundets samtliga verksamheter.

Gällande rätt

Enligt 2 kap. 19 § SAL anses ersättning till en idrottsutövare från en ideell förening som har till ändamål att främja idrott och som uppfyller kraven i 7 kap. 4–6 och 10 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) vara avgiftsfri, om ersättningen från föreningen under året inte har uppgått till ett halvt prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

Begreppet idrott har genomgått förändringar under årens lopp. I betänkandet Idrott åt alla (SOU 1969:29) uttalade 1965 års idrottsutredning att det var ogörligt och rentav felaktigt att skilja mellan idrott och friluftsliv. I

prop. 1970:79 om stöd till idrotten anslöt sig föredraganden till denna uppfattning (s. 51). I prop. 1976/77:135 om ändrade regler för beskattning av ideella föreningar, med mera uttalades (s. 75) att till idrott numera allmänt torde räknas även friluftsliv. Begreppet berördes även i prop. 1990/91:76 (s. 10) om socialavgifter för vissa idrottsutövare där lagförslaget konstaterar att med en ideell förening som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet avses normalt en organisation som är ansluten till Sveriges Riksidrottsförbund eller därmed jämförlig organisation.

I ett avgörande i Regeringsrätten (RÅ 1999 ref. 25) fann domstolen att Friluftsförbundet, som är en av många medlemmar i Svenskt Friluftsliv, har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet samt att de ideella ledarna och instruktörer som fungerat som aktiva lägerledare ska anses som idrottsutövare i lagens mening.

Motivering

Halva basbeloppsregeln gäller de aktiviteter som ryms inom begreppet *idrottslig verksamhet*. Begreppet är inte definierat i lagtext men i förarbetena (prop. 1990/91:76 s. 10) presumeras att organisationer som tillhör RF eller jämförlig organisation bedriver idrottslig verksamhet.

Domstolen fastslår, med stöd av förarbetena, att det inte går att dra någon tydlig gräns mellan idrott och friluftsliv, särskilt aktiviteter inom motionsidrotten. Med andra ord har praxis tydliggjort att friluftsliv som bedrivs av Svenskt Friluftslivs organisationer, på liknande sätt som idrotten, främjar både fysisk- och psykisk hälsa.

Huvudfrågan för regeringen bör därför vara hur friluftorganisationerna bidrar till att uppnå regeringens folkhälsomål – snarare än huruvida verksamheten anses vara idrottslig eller ej.

Friluftslivet fyller en viktig funktion i folkhälsoarbetet. Den samlade forskningen visar att friluftsliv som innebär regelbunden fysisk aktivitet och kontakt med naturen, leder till tydliga och kraftfulla effekter på både den psykiska och fysiska hälsan. Bland annat bidrar friluftslivet med fysisk aktivitet hela året och minskar stillasittandet, som har allra tydligast kopplingar till ohälsa och sjukdom. Forskning visar också att friluftsliv främjar utveckling och inlärning och är förknippat med mycket låg risk att skadas.

Genom en likställighet inför socialavgiftslagen för Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer utökar regeringen mångfalden i människors olika

preferenser och möjligheter att uppnå ökad hälsa i ledarledda aktiviteter samt skapar bättre förutsättningar att attrahera fler ledare som kan bidra till att få människor i aktivitet.

Det är därför av stor vikt för Svenskt Friluftsliv att friluftslivets ideella ledare tilldelas avgiftsfrihet precis som för idrottens och Friluftsförbundet's ledare.

Uppföljning av målen för friluftspolitiken 2023

Naturvårdsverket har tillsammans med uppföljningsansvariga myndigheter för tredje gången följt upp insatserna för de av riksdagen beslutade friluftsmål. Naturvårdsverket har i uppföljningen tagit fram målövergripande förslag som bedöms ha god potential att förstärka arbetet med friluftsliv. Vilket i sin tur bör leda till en mer positiv utveckling för friluftsmålen. I det förstärkta arbetet lyfter myndigheten socialavgiftslagen.

Regeringen avsätter riktade stöd för att arbeta mer med att nå idag underrepresenterade målgrupper. I syfte att ge förutsättningar för alla till ett aktivt friluftsliv för bättre fysisk och psykisk hälsa. Därmed bör regeringen tillsätta en utredning i syfte att se över och utreda konsekvenserna av en ändring i Socialavgiftslagen så att friluftsförbundet, på samma sätt som idrottsrörelsen inte behöver betala sociala avgifter för ledare, tränare eller andra funktionärer när man arrangerar kurser, läger eller evenemang inom friluftsliv.

Varje rörelse räknas – hur skapar vi ett samhälle som främjar fysisk aktivitet? Slutbetänkande av Kommittén för främjande av ökad fysisk aktivitet

SOU 2023:29

Även i slutbetänkandet av kommittén för främjande av ökad fysisk aktivitet lyfts behovet av förändring av socialavgiftslagen.

Socialavgiftslagens regel om halvt basbelopp syftar till att främja idrottslig verksamhet och folkhälsa. Friluftslivet fyller en viktig funktion i folkhälsoarbetet och Svenskt Friluftsliv och dess medlemsorganisationer bör därmed, precis som Riksidrottsförbundet, omfattas av halva basbeloppetsregeln som en del i arbetet för en ökad folkhälsa.

Stöd för detta återfinns både praxis och i aktuella förarbeten. Förslaget är en rättvisereform där organisationer som har till syfte att organisera fysisk aktivitet, i olika former och i olika miljöer, förslaget bidrar till att förutsättningarna likställs och får lika förutsättningar. För organisationer anslutna till Svenskt Friluftsliv innebär förslaget en ekonomisk lättnad för avlönade ledare och lika villkor, som den organiserade idrottsrörelsen, att bedriva verksamhet. Förutsättningarna att stärka organisationen och verksamheten hos Svenskt Friluftslivs medlemmar och de rörelsefrämjande organisationerna blir likställda den organiserade idrotten.